

SZOMBAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hozd.: Vidékre osztón szállítva.
 Egész évre . . . 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre . . . 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvásár. Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs. Előfizetések és hirdetések a
 sajtódadra nem oldalközik. Kiadhatóalhos intéseidki

Magyarországon e hóban meglesznek a választások

A permanens minisztertanács határozatai. — Kombinált választási rendszer. — A földbirtokreformot még tavasz előtt életbeléptetik. — A kormány új törvényjavaslatai. — Nagyvárad megszállása. — Tizenharmadikán kezdődik a békekonferencia.

Ugy kül mint belpolitikai szempontból egyformán nagy fontosságot kell tulajdonítani a legutóbbi minisztertanácsnak, amely csütörtök délelőtt tíz órától rövid megszakításokkal péntek hajnali három óráig tartott s a politikai élet két igen nagyjelentőségű problémájában: a választások megejtése és a földreform ügyében hozott döntő határozatokat. E két égető kérdés eldöntése alkalmasnak látszik arra, hogy egyrészt biztossítsa és maradandóvá tegye a győzelmes forradalom vívmányait, másrészt pedig hogy Magyarország helyzetét, a kormány létalapját a világ megítélésében tisztázza, javítsa és megerősítse.

A permanens minisztertanács úgy határozott, hogy

Magyarország egész területén a négyszázhatvanhárom kerületben a kerületenként való választást, mely négy héten belül megejthető, még e hóban elrendeli.

Eltérően döntött a minisztertanács az új választókerületi beosztásra vonatkozólag is, azonkívül, hogy megszabta az összes kerületek számát, azt is

megállapította, hogy nyolcvanhárom törvényhatósági városi kerület lesz, ebből a fővárosra harminchárom esik. Rendezett tanácsu vagy nagyközségi kerület lesz ötvenhat és falusi kerület háromszázhuszonnégy.

A választás nem tisztán a kerületenként való választás rendszerén fog végbemenni, hanem a proporcionális választási rendszerrel igen érdekesen kombinálva. A kormány ugyanis elrendeli Magyarország négyszázhatvanhárom választókerületében a választásokat. A választások megejtése után az effektive és szabályszerűen bekerülő mandátumok számát véve alapul, az összes mandátumok egy negyedrészt pluszként veszik és egy negyedrésszel több mandátumot kreálnak. Az egy negyed rész plusz mandátumot oly módon töltik be, hogy a kisebbségben maradt jelöltek szavazatait pártok szerint összeszámolják és az összeadásból kikerülő arány szerint töltik be pártok szerint a mandátumokat. A kormány a Kuriára bízta ezt a nehéz és kényes munkát és a Kuria választási tanácsai statisztikusok közreműködésével fogják a plusz-mandátumok betöltését és az arra illetékes jelöltek kijelölését.

A hirtelen tartó minisztertanács másik fontos tárgya a földbirtokreform volt. Ennek tárgyalására a késő éjjeli órákban tért át a minisztertanács s végleges döntést még most sem tudott hozni.

A földbirtokreformra nézve a tervei, ha a megegyezés megtörténik, nyomban megalkotják a néptörvényt és a törvényt még a tavaszi munkák beállta előtt végre is hajtják.

A minisztertanács értelmű halasztó elhatározása a politikai életben némi csalódást okozott, mert mindenki azt várta, hogy a Munkástanács ismeretes határozata után végre megtörténik a kormány döntése is.

A minisztertanács elfogadta Nagy Vince belügyminiszternek az egyesülési és gyűlékezési jogról készített törvényjavaslatát, amelynek lényege az, hogy

a jövőben hatósági bejelentés nélkül lehet gyűléseket tartani és egyesületeket alkotni.

A minisztertanács végül utasította az igazságügyminisztert, hogy

készítsen törvényjavaslatot a címek és rangok eltörléséről. A kormány tervete szerint meg fog szünni minden születéssel járó előző. Megszűnik a nemesség, eltörlik az bárói és grófi rangot, a kegyelmes és méltóságos címet, de a hivatali állással járó címek is megszűnnek.

A minisztertanács határozatai adják egyben hű tükrét az ország belpolitikai helyzetének.

A megszálló csapatok lényeges tovább-

haladásáról a hadügyminiszteriumi jelentés nem ad hírt.

A román csapatok mozdulatairól csak annyit közöl, hogy e tekintetben lényeges változás nem történt.

Ami érdekesebb a magyarországi román kormány félhivatalosának azon közlése, hogy

a nagyszebeni román kormány előtt megjelent küldöttség, melyet Bransch Rudolf volt országgyűlési képviselő vezetett, az erdélyi szászok nevében elismerte a román államnak azt a jogalapját, amelyet a gyulafehérvári gyűlés alapozott meg.

E szerint a mindig hazafiasoknak tartott szászok mint Magyarország integritásának nyílt ellenségei jelentkeznek.

Nagyvárad megszállására vonatkozólag semmi pozitív értesülés nincs. Minden híresztelés alaptalan, oktalan mendemonda és mindinkább valósággyákkul Berthelot tábornok kijelentéséből származó az a reménység, hogy e város megszállására a rend biztosítása esetén nem is kerül sor.

Ami végnél a külpolitikai helyzetet illeti, kiemeljük azt a jelentést, amely szerint **most már kétségtelen, hogy a békekonferencia január 13-án határozottan összeül.**

A békét azonban párisi lapok nyilván sugalmazott híradása szerint Németország belső helyzetének megszilárdulása előtt még abban az esetben sem fogják aláírni, ha a szövetségesek és a központi hatalmak minden kérdésben meg is egyeznének. A német birodalom belső helyzetének megszilárdulása csak a januári választások befejezése és az új nemzetgyűlés összehívása után várható s így a béke bármi nehezen, bármily sok vajadás után, de mégis egyre közelebb és közelebből látszik.

A franciák rendszabályai Aradon.

Tilos a nemzeti dal és lobogó.

A megszálló francia csapat parancsnokával, Martin őrnagygyal történt megállapodás értelmében, a temesvári francia parancsnokság jóváhagyásával Lócs Rezső polgármester az alábbi proklamációt intézte Arad város közörségéhez, amely azokat az intézkedéseket tartalmazza, amelyek a rend fenntartására okvetlen szükségesek. A francia parancsnokság előzékenysége és a polgárság helyzetének teljes megértése szől felénk a közörséghez intézett felhívásból, amelynek szigorú betartása mindenkinek

élet korlátozását a legminimálisabb mértékre redukálták. A proklamáció így hangzik:

Hivatalos felhívás!

A megszálló francia csapatok parancsnokságával egyetértve a mai napon a következő határozmányok lépnek életbe:

1. Mindenki köteles a birtokában levő fegyverét 48 óra alatt beszolgáltatni és pedig katonai lövőfegyvereket az állomásparancsnokságnak, vadászfegyvereket, polgári lövőfegyvereket (revolvereket) a rendőrségnek.
2. Bor, sör, pálinka, továbbá égetett

vagy poharazási engedély alapján *ki nem szolgáltatható*, a tilalom vonatkozik a saját termésű borok kimérésére is.

3. Minden néven nevezendő nyilvános helyek zárójára *esti 8 órában* állapítatik meg, míg *kapuzárás esti 7 órakor* történik, kapupénz azonban a szabályrendelet szerint csak 9 óra után szedhető.

4. Katonaruhában csakis az járhat, aki a *népköztársasági sorkatonaság tagja*. Ezek az állomásparancsnokság pecsétjével és aláírásával ellátott igazolvány nélkül az utcára nem léphetnek s két katonánál több egy társaságban sem éjjel, sem nappal az utcán nem tartózkodhatnak. Ez vonatkozik a katonai szolgálatot teljesítő tisztokra is.

5. Mindazok az egyének, akik nem katonák, de ennek dacára katonai (legénységi) ruhában járnak, sapkát nem viselhetnek, csupán kalapot, katonai jelzés nélkül, míg a tartalékos tisztok ezentul csak polgári öltözetben járhatnak.

6. Polgári egyének (férfiak) este 9 óra után az utcán legfeljebb hárman tartózkodhatnak együtt.

7. *Nemzeti dalok, himnuszok zenélése és énekítése tilos*; ez csupán hatósági engedéllyel s a hatóság jelenlétében zenélhető, énekelhető.

8. *Semmiféle lobogó kitűzése és semmiféle jelvény, sapkarózsza, karszalag, gomblyuk gomb viselése meg nem engedhető.*

9. A város közrendje és közbiztonsága felett a rendőrség, a csendőrség, a megszálló francia csapatokkal együtt fog élni. Kötelessége a rendfenntartó őrszolgálatnak a katonai és gárda őrségek (laktanyák) ellenőrzése.

A városban sem nappal, sem éjjel katonai, vagy gárdaőrszolgálat meg nem jelenhetnek, miután a közrendészetet kizárólag a rendőrség, a csendőrség és a megszálló csapatok végzik.

Felhívom a város közönségét, hogy szigorúan tartsa be a fenti határozatokat. A mennyiben ezen felhívásnak kellő eredménye nem lesz, a francia parancsnokság önállóan és sokkal szigorúbb rendelkezéseket fog életbe léptetni.

Valószínűleg ilyen rendszabályokat léptetnek életbe a franciák Nagyváradon is.

Megszűnik a törvényhatóság.

A képviselőválasztásokról még nincs intézkedés.

Dr. Ágoston Péter kormánybiztos tegnap telefonon érintkezésbe lépett Nagy Vince belügyminiszterrel, hogy a közeli képviselőválasztásokra vonatkozóan értesítést kapjon. A belügyminiszter kijelentette, hogy a képviselőválasztásokra vonatkozólag még nem történt semmiféle intézkedés, csupán abban történt döntés, hogy nem lajstromos szavazás, hanem a régi rendszer szerint, de *titkosan és községenként* fogják a választásokat megejteni.

A törvényhatósági bizottság működésének végleges megszűnéséről — mondta a belügyminiszter — néhány napon belül megjelenik a rendelet. A törvényhatóság szerepét a néptanács veszi át, amelynek összesen 22 tagja lesz, 10 a mostani tanács tagjaiból és 12 új tag. A régi törvényhatóság, amelynek többsége nem a polgárság megbízásából, hanem a vagyon alapján intézte saját kedve szerint a város ügyeit, most már a közeli napokban véglegesen megszűnik és átadja helyét a néptanácsnak.

Megtagadták az adófizetést a Nilgesz-telep lakói.

Vizet, világítást és járható utakat kérnek. 100 tagu küldöttség a kormánybiztos előtt. Kit terhel a felelősség?

Egy évtizeddel ezelőtt a pályaudvarral szemben levő hegyoldalra megindult az építkezés és mindenki azt hitte, hogy ott egy egészséges, olcsó hajlékokat nyújtó városrész fog kiépülni, ahol különösen a vasuti tisztviselők és alkalmazottak helyezkedhetnek el. Villanegyedről ábrándoztak az optimisták, kellemes levegőjű, szép kilátással bíró házakról és akiknek tervük volt oda költözödni, szívesen eltekintettek a pályaudvar lármajától is, csak hogy közel lehessenek a vasúthoz. Azonban minden másképpen történt, mint ahogyan tervezték. Tíz év alatt felépült ugyan a városrész, a tolatások lármaja is megmaradt, ezenfelül azonban semmi sem valósult meg. Sár, vízhiány és ezzel kapcsolatosan minden nyomorúság szakadt a hegylakók nyakába, úgy hogy inkább kálváriának lehetne nevezni ezt a hegyoldalt, mint Nilgesz-telepnek.

Tegnap a városháza bizottsági termében egy 100 tagu küldöttség jelent meg Ágoston Péter kormánybiztos előtt és feltárta azokat a szomorú és egy kicsit panaszos tényeket, amelyek lehetetlenné teszik a Nilgesz telep lakóinak helyzetét. A régi rend posványos területeire is fényt vet a Nilgesz-telep ügye. Megvilágítást nyer ugyanis az a letagadhatatlan tény, hogy egy-két befolyásos ember, olyanok, akik csak a törvényhatóságban is helyet tudtak maguknak szorítani, anyagi érdekeik előmozdítására használták fel kis és nagy összefüggéseiket. Ilyen emberek játszották ki a vasutasokat, a Nilgesz-telep lakóit.

A hegyi város története a következő:

1909-ben Nilgesz József, a hegyoldal akkori tulajdonosa a várostól engedélyt kért, hogy a 3734. telekkönyvi betétben levő telket háztelkekre felosztassa és értékesíthesse. Kérését a tanács *elutasította*. Ekkor azonban Sas Ede, az azóta megvagyonosodott poéta és Sas Ede érdektársai azt az ajánlatot tették Nilgesznek, hogy adja be újra a kérvényét és városatyák és keresztül hajtják majd az ügyet. Kikötésük csak annyi volt, hogy ennek ellenében az egész telek értékén, a 80 ezer K felül befolyó összeget megtartják maguknak. Nilgesz József elfogadta az ajánlatot, Sas Ede, Farkas József és társai pedig tényleg keresztülvették a törvényhatóságban a parcellázási engedélyt. Felosztották apró háztelkekre az egészet, Sas Ede újságijában naponként hasábként dicsérték a hegyi levegőt, a vasut közelségét és az építendő városrész minden előnyét és rövid idő alatt el is kelt mind. Egy telekért 5—6000 koronát fizettek a vásárlók. Sas Ede és társai cég pedig keresett az üzletlen koronák 150 ezer koronát, mert 230 ezer koronát folyt be a háztelkekből, Nilgeszt pedig a megállapodás értelmében csak 80 ezer illeti.

Sas Ede, Nilgesz József és a többiek ugyanakkor szerződést kötöttek a várossal, amely szerződést a törvényhatósági bizottság 219—9800—1910, a városi tanács pedig 11379—910 számú határozatával jóváhagyott. Ennek a szerződésnek 3. pontja értelmében Nilgesz ingyen tartozik az *utasteleket* a város részére *átírtni*. Az 5. pont pedig így szól: Nilgesz köteles saját költségére az összes kocsitakat Köröskővel, az összes gyalogutakat aszfalittal kiburkoltatni és 10 évig ennek jókarban a tásáról gondoskodni. A 7. pont: Nilgesz ezen mű-

kálátok elvégzésére 4000 (mond négyezer) koronát, mint óvadékot letesz a városi pénztárba és ezen szerződés betartásáért teljes vagyonával felelős.

Ezek voltak a szerződés fontosabb pontjai, és ezeket a pontokat Nilgeszék egyszerűen negligálták, dacára annak, hogy azoknak betartásáért egész vagyonukkal felelősek voltak. Ezt a felelőséget azonban könnyű szerrel kijátszották Nilgesz is. Sas Ede is a feleségére íratta a vagyonát, hogy per esetén lefoglalható ne legyen. Megszűnő vagyonnal rendelkező lenni, a szerződés pontjait egyszerűen nem tartották be.

Mikor aztán a telkek elkelték és a csinos házak a szegény vasutasok nehéz verjékével szerzett kis vagyonkáján felépültek, akkor látták csak, hogy csunyán be vannak csapva. Megkezdődött a golygata járás. Utatlan utakon, térdig érő sártengerben élnek 10 év óta, a gyermekeket a hátukon hordják a szülők az iskolába, a kizötteket maguk takarítják, mert fuvaros oda fel nem megy semmi pénzért.

Nilgeszék nem csináltatták meg az utakat, sőt azt sem tették meg, hogy az utasteket a városháza átiratták volna, aminek következtében a város sem tudja megcsináltatni, lévén az még mindig másnak, Nilgesznek a tulajdona.

Van az előbb említett szerződésnek egy pontja, amely arra kötelezi Nagyvárad városát, hogy amint a Nilgesz-telepen 20 ház felépül, a villany, vízvezeték és csatornázás munkálatait elvégzi. A város be is vezettette a vízvezetékét, de úgy, hogy a felső részben lakók egy *csepp vizet sem kapnak*.

Ennek is nagyon érdekes oka van. Haltenberger vegytisztító és ruhafestő pont a Nilgesz-telepen talált megfelelő helyet a gyár felállítására. A vegytisztításhoz és ruhafestéshez tudvalevőleg sok vízre van szükség és hogy a megfelelő vízmennyiség meg legyen, az amúgy is gyenge nyomású helyen Haltenberger egy *gőzszivattyút állított fel*, amelynek segítségével az egész városrész vizét *elszivattyuzza* a kékfestő nagyiparos. Megtörténik, hogy reggel 5 órakor valaki megtölti a fürdőszoba kályháját vízzel, alagyujt, hogy 7 órakor megfűrdhessen, de 6 órakor működni kezd a gőzszivattyú, kiszívja a kályhából a vizet és 7-re elég az üres kályha.

A csatornázási és utadót azonban szorgalmasan behajtják a Nilgesz-telep lakóitól, akiknek sem csatornájuk, sem pedig kocsis és gyalogutjuk nincs.

A hegyi városban lakók már számtalanszor fordultak a fenti panaszokkal a város illetékes vezetőihez, azonban mindig azzal utasították el őket, hogy „a várossal szemben semmiféle jogot nem formálhatnak.” Tegnap aztán egyenszen Ágoston Péter kormánybiztos keresték fel és *Emódi János* pályafelvigyázó kemény szavakkal, az egész telep elkeseredett hangulatát visszatükrözően sorolta el azokat a sérelmeket, amelyeket — úgy találjuk — azonnal orvosolni kell.

Memorandumot is nyújtottak át a kormánybiztosnak, amelyben kijelentik, hogy a mai naptól kezdve *semmiféle adót nem fizetnek* mindaddig, amíg rendes állapotok nem lesznek, sőt kilátásba helyezik azt is, hogy a *villamosközlekedés beszüntetésével*

fognak demonstrálni jogos követeléseik teljesítése érdekében.

Ágoston Péter meghallgatta a panaszok tömegét és megígérte, hogy ma délután 3 órakor személyesen kiszáll a Nilgesz-telepre és megvizsgálja az ügyet. A 100 tagú küldöttség megnyugodott és a főispánt zajosan megéljenzve tért vissza a világ legszorosabb és legpiszkosabb villanegyedébe.

A szalontai kiskirályok.

Lisztben akarnak fürdeni a télen.

Éles differenciák merültek föl egy súlyos élelmezési kérdésben a hajduk nemzeti tanácsa és a váradi magyar Nemzeti Tanács között.

Nem kisebb dologról van szó, mint arról, hogy a nagyszalontaiak rátették a kezüket a birtokukban levő nagymennyiségű lisztre, amelyre úgy Nagyváradnak, mint a megyének égető szüksége volna.

A városi élelmezési hivatal lekötött a szalontaiaknál circa negyven vagon lisztet. A liszt azonban nem érkezett meg. Hiába volt minden sürgetés és fenyegetés, Nagy-szalonta nem szállított s mikor a várost már az a reszedelem fenyegette, hogy holnap nem tud adni egy falat kenyeret sem a szegény asszonyoknak, várattakul liszt bukkan föl a láthatáron. Még pedig 38 vagon prima liszt.

Ezt a lisztet a megyei élelmezési hivatal szerezte saját céljaira a váradi malmok segítségével. Nyugodtan akarták ide oda dirigálni a fenyegetett és kukoricamálás hegyvidékekre, amikor kellemetlen végrehajtó jelelték. A város egyszerűen rekvirálta és zár alá helyezte a 38 vagon lisztet azon a címen, hogy a megyében, Nagyszalontán neki követelése van, nem tudja behajtani s nem marad más hátra, mint a szükségét abból fedezni, ami éppen kéznél van.

S mivel Nagyszalonta a megyei élelmezéshez tartozik, ám próbálja meg a megye a konok hajdukat megtörni. Mert ott van bőven liszt, 150 vagon hever Nagyszalontán, vegye ki a 38 vagon a megye a szalontai készletből.

De a kemény magyarok hallani sem akartak arról, hogy ők egy marék lisztet is kiszadjanak a kezükből. A házi szükségletek fedezésére meglehetősen mennyiséggel rendelkeznek s ezenkívül a hazatérő katonák ellátására 150 vagon tartottak vissza. Ez olyan irreális tömeg, hogy feltétlenül jutna belőle a megye hegyi hadainak; a sólyomkői és budorászi románok karácsonyra kalácsot kérnek, Margittán oly rég nem ettek fehér kenyeret, hogy a multkori kis hőésében a liszt közeli megérkezését látták s a belényesi és a tenkei hegyekről úgy néz le az istenadta nép a szalontai síkság felé, mintha lisztnevelők terülnének el lábuk alatt.

Ilyenformán érhető az egész megye sürgető követelése Nagyszalontával szemben, hol az idei hó elmaradása helyett talán liszttel hintik be a széles utcákat a szánkók alá? A megyei magyar Nemzeti Tanács a legerélyesebben lépett föl, de a szalontai kiskirályok fölök mellett eresztették el a felszólítást. Maga dr. Ágoston Péter kor-

mánybiztos is beleszólt már a nagy perbe és oda nyilatkozott, hogy Szalonta köteles eleget tenni a várossal szemben vállalt kötelezettségének.

Azt is gondolják meg Nagyszalontán, hogy ha visszatartják a lisztet, nem kap-

hatnak szénét, petroléumot, fát érte. Ezt a retorziót könnyen alkalmazhatják velük szemben, akik valóságos köztársaságot csináltak a köztársaságban. Ők például még mindig 700 nemzetőrt tartanak. De jól megy ott még az emberek sorsa.

Szélcsend a megszállás körül.

Berthelot Budapesten tárgyal.

Nagyvárad katnai megszállása körül az utóbbi napokban jötték szélcsend állott be. Sem Kolozsvár felől, sem Arad—Szeged irányából nem érkeznek possibili hírek arra vonatkozólag, hogy Nagyvárad megszállását a legközelebbi napokra várhatják.

Illetékes fórumok ezt a szélcsendet logikus következménynek tekintik és feltétlenül összelüggésbe hozzák Berthelot tábornok körülvál. A tábornok mindenütt olyan megnyugtató kijelentéseket tett, amelyek alkalmasak voltak a felizgatott közhangulat lecsillapítására.

A tábornok jelenleg már Budapesten van, Vix alezredessel és Károly Mihállyal tárgyal. Az ő utasítására szüntették meg Erdélyben a lapok cenzurálását is s ő ismerte fel azt a rendkívül fontos taktikát,

amely a megszállandó városokban a katonai hatalmat francia tisztok kezébe teszi le.

Ezzel elejét veszi a magyar-román konfliktusoknak, amelyek igen könnyen robbanhatnak ki a jelenlegi túlfűtött atmoszférában.

A románok részére újabb előnyomulási parancsot sem adott ki, a kolozsvári román tábornok csapatai még mindig Kolozsvárott táboroznak s csak egyes kisebb és feleltelen osztagok portyáznak el távolabbi városokig. De a szélcsendnek egyik legreálisabb oka a biztos várakozás. És a várakozás Nagyváradra elsősorban a beigért összekötő francia tisztnek szól, aki még mindig nem jelentkezik, hogy a rendről és a konszolidációról jelentést tegyen. A francia tiszt referádája után következnek aztán az események.

160 tagú nemzetőrséget szerveznek.

A polgárság hozzájárulása a fentartáshoz

A közrend és vagyonbiztonság helyre állítása legfőbb törekvése most a város ügyeit intéző köröknek, mert csak a rend teljes fentartása mellett kerülhetjük el a város megszállásával járó bajokat és keltetlenségeket.

Birtha alezredes, a biharmegyei nemzetőrség parancsnoka átiratot intézett Nagyvárad városi Nemzeti Tanácsához, a nemzetőrség kellő megszervezése tárgyában.

Az átirat szerint a nagyváradai nemzetőrség 160 főből van megállapítva. Ez azonban a kormány által megszabott díjazás mellett nem érhető el. Ugy Nagyvárad város, mint Biharmegye már kérték a díjazás felemelését, de a kormány elutasította a kérelmet, azon indoklással, hogy kivétel nem tehető.

A cél pedig, hogy teljesen megbízható nemzetőrség álljon a rend és a közbiztonság rendelkezésére s a rendőrség kiegészítő részét képezze a nemzetőrség.

A nemzetőrségbe, ha abba csak rend fokozat nélküli kiszolgált katonákat vesznek fel, az étkezéssel együtt napi 15 koronát kapnak a nemzetőrök. Ezen napidíjat valamely alaptól 20 koronára egészítse ki a város s akkor megfelelő és megbízható erőket kap a város. Ez a hozzájárulás 160 ember részére havi 24000 koronát igényel. A valóságban azonban ez a havi hozzájárulás kevesebb lenne, mert a havi 160 ember között volt altisztek is lennének, akik a kormánytól napi 15 koronánál magasabb összeget kapnának és így a város hozzájárulása 5 koronánál kevesebb lenne, hogy 20 koronára kiegészítessék napidíjuk.

Napi 20 korona díjazás mellett, havi 600 koronáért megbízható nemzetőrséget lehetne szervezni, akik minden tekintetben támogatnák a rendőrséget nehéz munkájában.

Biharmegye karhatalmi őrsége szintén 160 emberből áll, amelyreanézve hasonló kérvényt intézett a parancsnok Biharvármegye Nemzeti Tanácsához,

Birtha alezredes beadványát Jánosy Gyula tb. főkapitány a maga részéről közérdekből helyesli és szükségesnek tartja, hogy a város a havi 24000 koronát adja meg. Ha a városi pénztár arra nem találna fedezetet, véleménye szerint közadakozásból rövid idő alatt összegyűlné az összeg.

A városi tanács tegnapi ülésében tárgyalta ezt a fontos ügyet s a tb. főkapitány véleményét magáévá tette. Elhatározta, hogy a szükséges összeget közadakozás útján hozza össze.

Rimler Károly polgármester legközelebb felhívást bocsát ki, amelyben a Nemzetőrség céljaira adakozásra hívja fel a város polgárságát.

Pozsonyban a fosztogatókat kivégezteti az olasz parancsnok.

Budapest, jan. 3. (Saját tudósítónktól.) Budapestről jelentik: A várost megszálló cseh csapatok parancsnoka Pucaridó de Bazette olasz ezredes néhány fosztogatót felakasztatott, ez annyira megrettentette a rabló, fosztogató csöcseléket, hogy a rend egyszerre helyreállott.

Bécsből jelentik: Pozsonyban tegnap este a vörös gárdisták megkísérelték ugyan a fosztogatót, de midőn a megszálló csapatok olasz parancsnoka néhány fosztogatót kivégeztetett, a rend és nyugalom tökéletesen helyreállott.

Hadügyminiszteri jelentés a megszálló csapatok mozdulatairól.

Budapest, jan. 3. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszterium ma déli hivatalos jelentése közli: A csehek: Pozsony mellett megszállták a Duna déli partján levő Liget-falu községet is, de a parlamentirrel való tárgyalás után visszavonultak. A délszlávok: Alsólendva környékén délszláv bandák garázdálkodnak. A románok: Lényeges változás nem történt.

A budapesti csapattisztek gyűlése.

Kifakadások a katonák politizálása ellen.

Budapest, jan. 3. (Saját tudósítónktól.) A régi képviselőház nagytermében ma gyűlést tartottak a csapattisztek és a legénység bizalmi tanácsának képviselői. A gyűlés célja a hadügyminiszternek a *fegyelmi esküdszékere és a bizalmi rendszerre* vonatkozó rendeletének a megvitatása volt. A gyűlésen megjelent Festetich hadügyminiszter is Pogány József, a Katonatanács elnökének kíséretében.

A hadügyminiszter elmondott beszédében hangoztatta, hogy a hadseregre szükség van. A hadsereget fel kell állítani a köztársaság védelmére és azért is, hogy az ántánt hangulatát a béketárgyalásokon felénk fordítsa, lássák, hogy az átalakulás után Magyarország talpra tudott állani. A hadseregnek a köztársasági kormány védelmi szervének kell lennie, hogy megvédje azt a felforgató elemek ellen. Ebből nem következik az, hogy pártok szolgálatában álljon és nem következik az sem, hogy aki kommunista elveket vall, azt meg kell büntetni; viszont azonban aki elveit meg nem engedett eszközökkel akarja megvalósítani annak bűnét meg kell torolni.

Pogány József a Katonatanács elnöke a régi militarizmus szelleme ellen beszélt s a demokrácia elvei alapján létesítendő hadsereg megszervezésének szükségességét hangsúlyozta ennek egyetlen éltető és feltétlen eleme a fegyelem, amelyet meg kell teremteni.

A két beszédet a megjelentek élénk helyesléssel fogadták.

A megindult vita folyamán több panasz hangozott el.

Egyik tiszt előadta, hogy a tiszteknek maguknak kell a szobát kitartatni, a lovakat rendben tartani, ha azt akarják, hogy rend legyen.

Egy másik tiszt panaszoita, hogy a legénység egyes tisztekről *lekota listát* vezet s nyíltan hangoztatja: minélgyorabb lesz rá, végeznek a listán levőkkel. Egy harmadik tiszt Pogány József ellen fordult ki:

— Pogány — mondta — nem ideáért harcol. Mi szeretjük magyar hazánkat. Pogánynak ez a haza: semmi.

A tárgyaláson az a meggyőződés vált uralkodóvá, hogy tartós fegyelemről szó sem lehet addig, míg a kaszárnyákban politizálnak. Mindenféle politikai propaganda ellen egyhangulag állást foglaltak s hangoztatták, hogy nem akarják a hatalmat a maguk kezére játszani, de lehetetlennek tartják, hogy egyesek szociálista elvektől elragadtatva, a hadsereg rendjét és fegyelmét megdöntsék.

— Nem vagyunk szociáldemokraták — kiáltották számosan — magyarok vagyunk. A bizalmi rendszer odavisz, hogy senki senkinek szót nem fogad. Végül kimondták, hogy a bizalmi rendszernek meg kell maradnia, de a bizalmiférfiaknak esküt kell tenniük, hogy semmiféle politikával nem foglalkoznak.

Szászok elismerték a románoknak Erdélyre való jogát

A szászok memoranduma az erdélyi román kormányhoz.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) Az erdélyi román kormány félhivatalosa a Dacia ügynökség jelenti Nagyszebenből, hogy az erdélyi szász Nemzeti Tanács küldöttsége Brandsch Rudolf, volt országgyűlési képviselő vezetésével megjelent a nagyszebeni román kormánynál és a magyarországi szászok nevében elismerte a román államnak azt a jogalapját, amelyet a gyulafehérvári román nemzetgyűlés állapított meg és kijelentette, hogy a szászok az ideiglenes román kormánnyal megegyezésre törekednek. A küldöttség ezután memorandumot nyújtott át, amely a szászok kívánságait tartalmazza. Dr Maniu Gyula, az ideiglenes román kormány elnöke beszédében biztosította a szászokat, hogy a román állam idegen nyelvű állampolgárainak a legmesszebb menő szabadságot biztosítja a nyelvhasználat és nemzeti kultúra terén.

Poincare a békéről.

A békekonferencia e hó tizenharmadikán kezdődik.

Budapest, jan. 3. (Saját tudósítónktól.) A párisi lapok jelentése szerint Wilson elnöknek Olaszországból való visszatérése után a szövetségesek nyomban megkezdik a békekonferenciára vonatkozó tárgyalásokat és megállapítják annak végleges programját. Ez a tanácskozás január első felében kétségtelenül befejeződik. A békét Németország belső helyzetének megszilárdulása előtt még abban az esetben sem írhatják alá, ha a szövetségesek és a központi hatalmak minden kérdésben meg is egyeznének. Poincare elnök a békéről egy amerikai újságíró előtt a következő nyilatkozatot tette:

— A szövetségesek, amidőn a békekon-

ferencián nemsokára megjelennek, egymás között már teljesen megállapodtak a békeprogramra nézve. Franciaországnak emberben és anyagban szenvedett nagy veszteségei miatt és azon nagy szükséglet miatt, amelyet az ország helyreállítása követel: Franciaország a németektől pénzben és anyagban jelentékeny kárpótlást fog igényelni.

Bécsből jelentik: A párisi sajtó egybehangzóan jelenti, hogy a békekonferencia január tizenharmadikán Párisban ül össze. A Humanité szerint Wilson elnök és Clemenceau miniszterelnök között sok kérdésben még igen súlyos differenciák vannak.

Frankó Endre —

Dr Imrik Gusztáv.

Két név kerül egymás mellé, amely két nevet a közönség csak a csöndes, de annál eredményesebb munkából tanult meg ismerni. Frankó Endre ez év elejével a káptalantól, melynek 50 éven át volt uradalmi főügyésze, nyugdíjaztatását kérte. Fél századon át kifejtett becsületes, szorgalmas munkával Frankó Endre nemcsak a káptalani uradalom felvirágoztatása körül szerzett hervadhatatlan érdemeket, hanem Nagyvárad közéletében is köztiszteletet vívott ki magának s mint az ügyvédi karnak egyik legjelesebb, puritán becsületességű tagja, e karnak is egyik díszes, büszkesége lett. A káptalani uradalomnál tekintélye, nagy tudása és önzetlensége a legszebb eredményeket biztosította, jórészt az ő gyakorlati felfogása és szerencsés gondolata teremtette meg az évtizedeken át bevált tiszti kezelési rendszert is. Fél százados munkássága után a káptalan legteljesebb elismerése mellett vonult nyugalomba, melyet nála kevesen érdemeltek meg jobban. A nyugalombavonulás azonban természetesen Frankó Endrénél nem jelentheti a teljes visszavonulást: a Nagyvárad Takarékpénztárnál, melynek szintén egyik oszlopa, a Sebes-Körös társulatnak, melynek alelnöke, tovább is tevékenykedik és a közélet és a jogszolgáltatás még sokáig számít Frankó Endre tevékenységére, bölcs tapasztalataira.

Frankó Endre utódjává káptalani uradalmi főügyészt dr Imrik Gusztáv eddigi uradalmi ügyészt nevezték ki, aki szintén évtizedek óta viszi a káptalan jogi ügyeit és jogi tudásával, szorgalmával, alapos készületével, önzellen munkásságával mindenkinek csak elismerését és nagybecsülését vívta ki, úgy, hogy a káptalan avatottabb kezekbe aligha tehetné volna le ezekben a nehéz időkben összes jogi ügyeinek képviselőjét. Jól megérdemelt előléptetése alkalmával dr Imrik Gusztávnak a város társadalmából sokan fejezték ki őszinte szerencse-kívánataikat.

ÚJ MUNKATÁRSAKAT KAPUNK.

*

Nem szoktuk sohasem a mi házi ügyesbajos dolgainkat az események homlokterébe tolni, azonban most be kell, hogy jelentsük azt a páratlan családi eseményt, amely bennünket, a szerkesztőséget fenyegeti.

Eddig ugyanis békésen megtörtük egymást a redakcióban mi újságírók. Gyűlöltük a vezércikkírókat, mint a primadonnát, de tartózkodtunk a nyílt fellépéstől, mert rendszerint ő fizetett bennünket.

Gyűlöltük a lihegő rendőri riportot, aki mindig csöpögött a vértől, de nem dobtuk ki mert nem akartuk magunkra uszítani ezt a fenékvadát.

Gyűlöltük a költőt, mint egy fekélyt, amely megmérgezi elborult hangulatával a dilettáns lelküket, gyűlöltük a politikusot, a szociológust, a kritikust és a sarokban meghúzódó szegény voltort, akiért a papája fizet a kiadóhivatalnak, egyszóval gyűlöltünk mi a telefonkagylótól kezdve mindent, ami a redakcióban él, ír és beszél.

El sem tudtuk képzelni, hogy ebbe a fekete gyűlöletbe, ahol csupa izgalom és álom között vagdossuk egymás fejéhez az ollót, ahol a városi munkatárs tul akarja kiabálni a maga szenzációt a törvényszéki tudósító akasztási riportján, hogy ebbe a bábeli veredésbe valaki józan észszel belekivánozzék.

A csoda ugylátszik meg fog történni. Egy

olyan szolid, csendes, türelmes szép szőke ügyvéd, mint dr. *Böszörményi* Andor be akar költözni szerkesztőségünkbe. Hoz egy pár csinos gépirónót, kifutót, esetleg két rendőrt s a mi pokoli munkánk közben akarja eldönteni, mint lak- és szobabíró, hogy Olasziban kinek mennyi és melyik szoba dukál.

Én nem vonom kétségbe, hogy dr. *Böszörményi* bátor ember. Csak aki úgy végigverekedte a piavei poklot, mint ő, csak olyan ember válalkozhat arra, hogy beüljön egy szerkesztőségbe igazságot osztani.

Hiszem, hogy azért választotta éppen a mi hajlékunkat, mert ha itt megölik az idegei, lelke közelebb lesz az üdvözüléshez. Hiszem, hogy esupa opportunizmusból fordult el a többi hitetlen ujság kéjvilláitól, a modern komforttól és itt akar üdvözülni a kereszt alatt.

Csak jöjjön kedves ügyvéd ur, mi tárt karokkal várjuk, mi tudjuk azt, hogy Ön a lelke mélyén már régen vonzódik felénk. Mi mártírrá avatjuk Önt, lakásmizéria mártír még úgy sincs. Ne tartson attól, hogy a dühös felek panaszzegyzőkönyveit fogjuk leközölni a lapban. Mi himnuszokat fogunk írni mindennap az Ön kinszenvedéséről s ha elköltözik a mi árnyékunkból, a hősi halottak közé fogjuk iktatni.

Mi, akik eddig úgy gyűlöltek egymást ezek mellett a tintás asztalok mellett, szeretni fogjuk Önt, mint az eltévedt idegent.

Mikor lesz szerencsénk?

HIREK

* **Mire esküdtek a katonák?** Azok a megbeszélések, amelyeket a budapesti Katonatanács indított, a legjobb mederben haladnak. A kaszárnyákban egymásután tették le a lenti esküt a katonák s rövid időn belül beszámolhatunk a legteljesebb rendről. Az az eskümintá, amelyet az eskütételnél használtak, így szól:

ESKÜMINTA.

— Mi ünnepélyesen fogadalmat teszünk, hogy a magyar Köztársasághoz és alkotmányhoz hűek leszünk, teljes függetlenségét megvédjük a köztársaság kormányának és az általa kinevezett minden előljáróinknak és feljebbvalóinknak engedelmeskedünk, azokat tiszteletben tartjuk és védelmezzük, rendeleteiket és parancsait minden szolgálatban és minden körülmények között teljesítjük, alárendeljeink minden ügyét szívből hordjuk, róluk gondoskodunk és minden erőnkkel a Magyar Köztársaság javát, szabadságát és haladását fogjuk szolgálni.

Az új rendszer kiépítése a pesti bizottság megérkezésekor már javában folyt és különös beavatkozásra egyáltalán nem volt szükség. Az ideiglenes szolgálati szabályzat is elkészült s igen üdvös eredményeket várnak tőle.

* **A nagyváradi Urak Mária Kongregációja** Vasárnap, Jézus nevenapján az olasz plébániatemplomban 8 órakor tartandó szent mise alatt közös szent áldozását fogja bemutatni.

* **A nagyváradi népjóléti intézmények** jelentsek be a kormánybiztosi hivatalnál, hogy mennyi ágyneműre, teljes ágygarmiturára van szükségük.

* **Gyakorló kolon.** A Kath Legényegylet folyó hó 5-étől kezdve minden vasárnap d. u. 3-6 ig zártkörű gyakorló kolon-délután rendez.

* **Németh István miniszteri tanácsos.** *Németh* István nagyváradi pénzügyigaztót a népkormány miniszteri tanácsossá nevezte, az V. fizetési osztályba. A kitüntetés számja menő kinevezést Nagyvárad város és Bihar-megye polgársága ép úgy, mint a kitűnő férfiú vezetése alatt álló tisztikar méltó örömmel fogadta, mert egy hosszú élet puritán becsülettel teljesített munkájának méltó elismerését látja a kormány részéről. *Németh* István kiváló egyénisége, lebilincselő szíves lyes modora már régen megszerezte a polgárság becsülését és tiszteletét, mert exponált állásában is mindig összetudta egyeztetni az állam érdekét a polgárság érdekeivel. A város társadalmi és emberbaráti mozgalmában, széleskörű hivatalos teendői mellett is állandóan kivette részét s őzelenlő l fáradozott a höz javára. A jól megérdemelt kitüntetés alkalmából sokan üdvözölték az új miniszteri tanácsost.

* **A hadból hazatért bőriparosok összeírása.** Felhívom mindazokat a nagyváradi cipész és csizmadia iparosokbt, akik a harctérről hazatérve, iparukat folytatni akarják, hogy a hőrkiosztáshoz leendő összeírásuk végett 1919. évi január hó 4-én és 5-én jelentkezzenek a közlemezési ügyosztály cipőosztályánál (Teleky-utca 3. sz. a., forgalmi terem.) Lukács Odón, polgármester-helyettes.

* **Püspöki kinevezések.** Gróf *Széchenyi* Miklós megyéspüspök *Schriffert* ceremonárius helyébe *Pap* Endre szemináriumi praefektust, teológiai tanárt nevezte ki. *Pap* Endrét váradai teológus korában is sok őszinte elismerés érte, komoly ambíció vezette pályájára, amelyet megyéspüspöke azzal honorált, hogy felküldte a budapesti papnöveldebe. Orosházán és Olasziban volt káplán s tavaly szeptembertől kezdve a helybeli teológián tanított. A fiatal tanárt innen hívta udvarába gróf *Széchenyi* Miklós. Tudása és nagy munkakedve itt új terepomot talált, amelyen bizonyára ki fogja érdemelni úgy fölöttes hatósága, mint az egyházmegye megtisztelő bizalmát. A szemináriumi praefektusi állást *Glatz* Mihály olasz-i káplánal töltötte be a püspök. *Glatz* egyuttal szintén teológiai tanár is lett s eddigi munkássága a legszebb reményekre jogosítja őt fel a katedrán is. *Bánáss* László katonai lelkészt pedig az olasz bíbánia káplánjává nevezte ki a püspök. *Bánást* ebben az állásában joggal üdvözölheti a katolikus közönség teljes melegséggel és örömmel.

* **Önkéntes tüzoltókat és zenekari tagokat** — a harctérről visszaérteket is — felhívom, hogy január hó 5-én, vasárnap délután 3 órakor a tüzoltó őrtanya nagytermében *Lőrinczy* Győző segédtisztelnél okvetlen jelentkezzenek. *Lukács* Odón parancsnok.

* **A reál- és hadapródiskola fuziója.** Az állami főreál- és hadapródiskola tanári kara tegnap délután közös értekezletet tartottak, amelyen dr. *Vass Bertalan* tankerületi főigazgató elnökölt. Dr. *Geden* Alajos, a főreáliskola igazgatója, *Szankóczy* őrnagy, a hadapródiskola parancsnoka és *Juhász* Miklós főreáliskolai tanár felszólítása után elhatározták, hogy mind a két iskola feliratilag fordul a kultusz-, illetőleg a hadügy-miniszterhez, hogy az iskolák egyesülését segítse elő, jobban mondvá a fuzió tervét tegye magáévá, hogy a jövő tanévet már karöltve kezdhessék meg.

* **Nem jegyezteti be a város a faüzemet.** *Balogh* Árpád, a városi faüzem igazgatója Nagyvárad város tegnapi ülésén előterjesztést tett, hogy a városi faüzemet cégjegyeztesse s az üzemről helyes könyvvezetést rendezzenek be. A városi tanács azonban az előterjesztést nem fogadta el, mert a városi faüzem nem nyereszkesedésre alapított vállalat, hitelezései nincsenek s így ezidőszerint sem a cégjegyeztést, sem bélyeges könyvnek használatát nem tartja szükségesnek.

* **Felhívás az iparosokhoz.** Értesitem az ipartestület kötelekésbe tartozó összes iparosokat, hogy a katonaságnál levő berendezések, felszerelések és anyagok kiürsítése folyó hó 3-án, délután 1 órától kezdődőleg naponként az egyes laktanyákban eszközöltetni fognak. Miután ezen anyagok között igen sok és nagy mennyiségű oly anyagok vannak, melyek egyrésze az iparosok által nélkülözhetetlenek, másrészt feldolgozhatók, figyelemztem a testület összes tagjait, hogy ezen kiürsítések naponként jelenjenek meg. — A kiürsítő bizottságok működésüket folyó hó 3-án, azaz pénteken délután 1 órakor kezdik meg és pedig az egyik bizottság a katonai javak gyűjtőtelepén, a huszárlaktanya mellett, második bizottság a honvéd gyalogsági laktanyában, harmadik bizottság a biharpüspöki uton levő katonai járványkórházban, a negyedik bizottság a várban, ötödik bizottság a csapatkórházban kezdik meg működésüket s folytatják mindaddig, míg anyagok lesznek. Tisztelettel *Holdy* Sándor, tanácselnök.

* **Mellőzendő címek és címzések.** A legutóbb megjelent püspöki körlevelek a többek közt közlik a valás és közoktatásügyi miniszternek rendeletét a királyi jelző, továbbá bizonyos címek és címzések mellőzése, valamint IV. Károly volt magyar király, ugyszintén *Ferenc József* magyar királyt ábrázoló arcképek eltüntetése dolgában. Ez a rendelet, amelyet a miniszterium november 25-én adott ki, a miniszterium hatáskörébe tartozó valamennyi hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és egyéb intézménynek, így szól:

Mihez tartás végett közlöm, hogy felterjesztéseiken, átirataikon, kiadmányaikon, úgy az előadóhelyeken, mint a tisztázatokon és minden egyéb irásaikon a királyi jelzőt ezután mellőzzék. Papírkimélés céljából ez a mellőzés mindaddig, míg a meglevő készlet tart, az említett jelző áthuzásával eszközzendő. Egyuttal elrendelem, hogy hivatalos felterjesztéseiken, átirataikon, kiadmányaikon valóságos belső titkos tanácsosi, udvari tanácsosi, királyi tanácsosi, valamint a nagyméltóságú (kegyelmes, exallenciás), méltóságos, nagvságos és tekintetes címzések mellőzendők. Felhívom továbbá, hogy hivatalos helyiségeiben, előadói, illetőleg tantermekben kifüg esztett és IV. Károly volt magyar királyt, valamint néhai *Ferenc József* magyar királyt ábrázoló arcképek levétele és további alkalmas módon való megőrzése iránt intézkedjék.

* **Halálozások.** A városi villamohmű személyzetének gyásza van. *Mihalovics* Odón a villanytelep segédkönyvelője elhalt. Temetése ma délután lesz a Lakatos ulcai gyászháztól — Nagyvárad egyik köztisztelőiben állott urinője: *Geiszberg* Emma élete 76. évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése tegnap, pénteken délután nagy részvét mellett ment végbe. — Özv. *Szatmárnémeti* Ács Sándorné szül. Szánthó Piroska élete 64 évében elhunyt. Kilenec gyermeke, 17 unokája és nagy rokonság gyászolja. Temetése ma, szombaton, január 4-én délután 2 órakor lesz a Fürdő utca 18. sz. háztól.

A Károlyi-párt állásfoglalása a földreform ügyében.

A választmányi ülés határozati javaslata.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A Károlyi-párt pénteken este Höck János elnöklésével választmányi ülést tartott, amelyen Buza Barna földművelésügyi miniszter ismertette a holnapi minisztertanács elé kerülő földbirtokreform tervezetét. Az ismertetés meg hallgatása után Laehne Hugó indítványozta, hogy a párt határozati javaslatot fogadjon el, amelyben a pártnak a földreform ügyében elfoglalt álláspontjaként a következőket szegesse le:

A Károlyi párt a magántulajdon elvének álláspontjára helyezkedik s a föld megváltásának árát az 1913. évi forgalmi értékben kívánja megállapítani. A földbirtok maximum ötszáz katasztrális hold legyen s a birtokos nagykorú és kiskorú gyermekeinek is joga legyen ötszáz hold birtokot megtartani. A mennyiben valahol az ötszáz holdnyi maximumnak leszállítása válnék szükségessé, a tulajdonosnak joga legyen másutt ötszáz hold birtokot szereznie. A szőlőbirtok maximuma ötven hold legyen.

A párt kívánja továbbá, mondja ki a

törvény, hogy a parcellázott föld husz évig el nem idegeníthető és meg nem terhelhető. Mondja ki a törvény a kisbirtok felosztásának és halmozásának tilalmát. Kívánja a párt, hogy a megváltásnál az egyenlő elbánás elve érvényesüljön, a megváltásnál érvényesüljön az a szempont, hogy a termelés folytonossága megővőssék.

Farkasházy Zsigmond a határozati javaslat kiegészítését kéri azzal, hogy a párt kívánja: a törvénybe kifejezetten bevéssék, hogy Magyarország minden nemzetiségű lakosa részesül a földosztásban.

Koltay Sándor szintén kiegészítést kíván arra vonatkozólag, hogy a törvény mondja: a kisbirtokos a földbirtok mellett szőlőbirtokot is szerezhet.

Vizontay Soma, Létay Ernő és Fernbach Károly felszólalása után Höck János elnök a kiegészített határozati javaslatot egyhangulag elfogadottnak jelentette ki és felkérte Buza Barna földművelésügyi minisztert, hogy a párt álláspontját a minisztertanácsban képviselje.

Megszűnik a Magyar Nemzeti Tanács.

Budapest, január 3. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A Magyar Nemzeti Tanács a mielőbb megválasztandó nemzetgyűlés után megszűnik. A Nemzeti Tanács irodája ezért már mostantól kezdve újabb beadványokat nem fogad el, csupán a régi ügyeket intézi el. Felhívja tehát az összes vidéki tanácsokat, helyi hatóságokat és másokat, hogy a Nemzeti Tanácshoz semmiféle beadványt a mai naptól ne küldjenek, hanem intézzék ezeket az illetékes minisztériumokhoz, kormánybiztosságokhoz.

* **Az ipardíjak befizetése.** Az új iparigazolványok, illetve iparendelékek kiváltásánál az ipardíjakat a városi iparügysztyálánál fizették be s bizonyos időközökben az iparügysztyál szálította azokat be a városi pénztárba. Nagyváradi város tanácsa tegnapi ülésében elhatározta, hogy az iparigazolványok és iparendelékek után járó díjakat ezután a felek közvetlen a városi pénztárba kötelesek befizetni.

* **A Biharmegyei Polgári Tanácsok Köre** folyó hó 6-án, hétfőn délelőtt 11 órakor a polgári iskolák reformját, a tanárság anyagi ügyét érintő nagyfontosságú ügyekben, a városi székház bizottsági termében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a Körhöz tartozó valamennyi polgári iskolai tanárt tisztelettel meghív az elnökség.

* **A lábballi készletek bejelentése.** Felhívom az összes nagyváradi cipészeket, csizmadiákat, hogy meglevő lábballi készleteiket, jelen hirdetés megjelenésétől számított három napon belül, a közlélemzési ügyosztály cípposztályánál okvetlenül jelentsek be. Nagyvárad, 1918. december 31. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* **Az iparostanonciskola tantestületének értekezlete.** Az iparostanonciskola tantestülete folyó hó 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az igazgatói helyiségben értekezletet tart, melyre a tantestület összes tagjait van szerencsém ezuttal meghívni. Tárty: az órarend megállapítása. Nagyvárad, 1919. január hó 3. Szűcs Izsó ipariskolai igazgató.

* **Asztalos iparosok gyűlése.** Felkértem az ipartestület kötelekékbe tartozó összes asztalos iparosokat, hogy az ipartestület előjáróságába beválasztandó előjárósági helyek betöltése ügyében folyó hó 6-án, délelőtt 10 órakor az ipartestület helyiségében teljes számban megjelenni sziveskedjenek. — Tisztelettel Holdy Sándor, iparos tanácselnök.

* **Betörők a Varietében.** A Varietében tegnap este ismeretlen tettesek behatoltak a színészek ruhárába és onnan több férfi és női ruhát vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást. A kár elég tekintélyes és arról érzékenyebben érinti a színészeket, mert az ellopott ruhák helyett másikat a mai viszonyok mellett be sem tudnak szerezni.

IRODALOM

Az Esztendő. Ez az első igazi nagy magyar mű, amelyben együtt találja az olvasó legkedveltebb regényíróit, novelistáit és költőit, a mélyszántású politikai, szociális, orvosi és más tudományos — de mindig égetően aktuális — kérdések megvitatóival. Öleletes, vidám cikkek, nagyszílyu szenzációk, finom regények és riportok váltakoznak benne. A valóban jelentős eseményeket méltó módon örökíti meg s ez az intenció, hogy a forradalmról, a köztársaságról teljes tiz íven át lépje meg a közönséget

példátlan érdekességű tudósítással. Csupa, eddig sehol nem közölt intimitás, titokban maradt jellemző epizód, közvetlen résztvevő leleplezése van ebben a feltűnést keltő tanulmányban, amely beillik hatalmas történelmi alkotásnak. Szerzője, Hatvany Lajos személyesen, mindenütt ott volt, amiről ír — nem egyszer irányító szerepben — és övé az első kimerítően őszinte forradalmi könyv. Az Esztendő előfizetési ára kötetenkint 4 kor., de a Pesti Napló előfizetői 2 koronáért kapják.

Színház.

A színház műsora:

Szombat délután: Tul a nagy Krivánon.
Szombat este: Velencei kalmár.
Vasárnap délután: Császár katonái.
Vasárnap este: Médi, új operett.

Bérlők figyelmébe. A színházi bérlői ciklus első fele pár nap múlva lejár. Az igazgatóság tisztelettel felséri azokat a bérlőket, akik bérlőüket megtartani óhajtják, hogy a további bérlői összeg befizetése iránt intézkedni sziveskedjenek. Befizetések csütörtöktől kezdve eszközölhető naponta délelőtt 9 órától fél 1 óráig, délután 3 órától 5 óráig. Tekintve, hogy a helyárak időközben 15 százalékkal megrágtak, a bérlői összegek is ebben az arányban emelkedtek.

A velencei kalmár Bihar Ákossal kerül színpadra este. — Az előadás elsőrendű attrakciója lesz, hogy Bihar Ákos Shcyloch szerepében Nagyváradon először fogja érvényesíteni nagyszerű művészi képességeit. Az érdekes előadás iránt általános érdeklődés nyilvánul meg.

Délutáni előadások. Szombaton délután az évad szépmuzsikájú operettjét, a Tul a nagy Krivánon t adják Aggházy Melindával és Horváth Nusival a vezető szerepekben. Vasárnap délután Földes nagyhatású drámája, a Császár katonái kerül műsorra.

A Médi premierje. Vasárnap este fényes kiállítással, gondos és lelkes készítménnyel mutatja be a nagyváradi színtársulat a bécsi és fővárosi színen nagysikerű operettjét, a Médi. A benlentesek már a próbák alatt leszögezték, hogy a Médi kasza darab lesz Nagyváradon, a premierre minden jegy elfogyott. A Médi muzsikáját a Három a kisleány szerencsés kezű zenésze: Berté állította össze, ugyancsak Schubert örökös dalaiból, azzal a különbséggel, hogy a Médi-ben, mely tulajdonképpen folytatása a Három a kisleánynak, szervezettebb összefüggőbb, szífonikus kompozíciók jutnak szóhoz. A darab nagyváradi abszolút sikerének biztos alapja a szerencsés szereposztás, melynek hálás feladatait Aggházy Melinda, Horváth Nusi, Jósika Mici, Pápainé, a férfiak közül Szigeti, Perényi, Stoll, Gróf és Madas vállaltak.

MOZI.

Dráma a klinikán. A Vigadó mozi ma új műsorról várja publikumát. Ez az új műsor csupa érdekességet nyújt, de a legnagyobb figyelmet a dr Newpon című nagyszerű filmdráma érdemli, amelynek lázas, izgalmas cselekménye egy nagy klinikán játszódik. Hőse a híres professzor és asszisztens s természetesen az imádott nő. A téma elsőrangú irodalmi és a film értékmerője egy név: Bassermann neve. A nagy Reichardt színész játsza megrázó művészi erővel a dráma főszerepét.

VIGADÓ mozgó-színház 4-én
Doktor Nevepon
Hétköznap 4, szombat, vasárnap
2 órai kezdettel.

URÁNIA mozgó-színház 4-én
Félmillió bankrablás.
Hétköznap 4, szombat, vasárnap
2 órai kezdettel.

APOLLÓ mozgó-színház 4-én
Rózsák és tövis.
Hétköznap 4, szombat, vasárnap
2 órai kezdettel.

Millió bankrablás. Grandiózus, remek filmszenzációt hoz ma színe az Uránia ezzel a címmel. Mondani sem kell, hogy detektív történetet kap a közönség, még pedig olyan érdekes bűnügyi filmet, amely kétségkívül a legnagyobb feltűnést fogja kelteni. A darab orosz levegőben, fojtott, misztikus atmoszférában perog le. Szereplői a legkiválóbb dán színészek.

Főszereplő: A szerkesztésért felelős:
FOLLMANN GÉZA. HILF LÁSZLÓ.

Nyíltér

Dr. Várszeghy Lajos

ügyvéd

irodáját újból megnyitotta
Szmetka-utca 5. sz. alatt.

Dr. Popity János

ügyvédi irodáját

Rákóczi-ut 55 alatt (II. kapu, II. em.)
ismét megnyitotta.

VAS és rézágak,

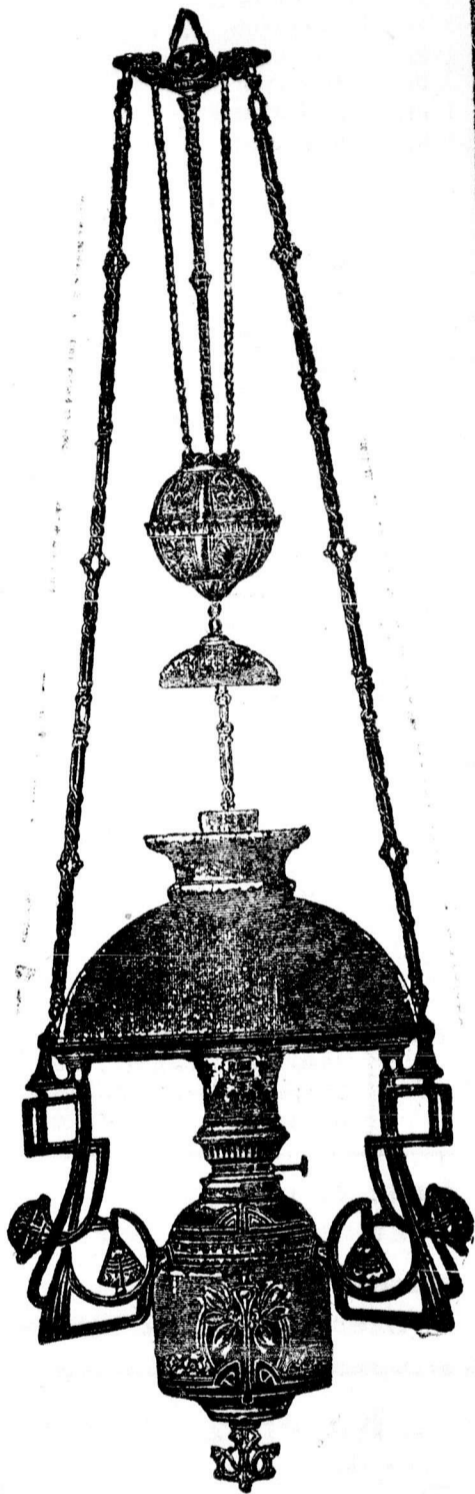
afrikai és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: öszszehaj-
tós ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Karácsonyi vásár!

Szines ebédlőkészlet aranyozás-
sal 12 személyre 300.—
Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
Függőlámpa teljesen felszerelve 80.—
Majolika vízeskanosó szines . . . 20.—
Majolika virágváza szines virággal 15.—
Majolika cukorédes sz. virággal 15.—
Porcelán asztali lámpa nikkelt,
színes 40.—
Majolika dohánytartó sz. virággal 15.—

Nippel, figurák, szent Antal és
Mária szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben.
Képekretézés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmü-
áruk, ezüstáruk, konyhafelszere-
lések gyári raktára Nagyváradi,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

Árverési hirdetmény.

A 4 es tiszti étkezdének a még meg-
levő készlete f. hó 4-én reggel 9 órakor
a Rulikovszky-uti honvédlaktanyában nyil-
vános árverésen el fog adatni.

4-es tiszti-étkeзде.

VISZKETEGSÉGET, sömört, rüht

a leggyorsabban elmulasztja a dr.
FLESCH-féle törvényesen védett

„Skaboform“-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig ere-
deti pecsétetes dr. Flesch-félet kérjünk.

Próbatégely 4 K, nagy tégely
6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG“-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedüs Rezső
„Szent László“ gyógyszertárában,
Sebestyén Arthur „Diana“ gyógy-
szertárában. Kain Eszter „Arany-
sas“ gyógyszertárában.

Eladási hirdetmény.

Anyagértékesítő Intézet R. T. nagyvárad
kirendeltsége közhírré teszi, hogy a Nagy-
várad területén levő laktanyák és intézetek-
ben elhelyezett különböző katonai javak
u. m. iroda berendezések, kályhák, asztalok,
állandók, szekrények, fogasok, lámpák, de-
zsák, üstök, hulladékok stb. folytatásig el-
adása f. hó 4-én és a következő napokon
is fog tartani, még pedig:

I. bizottság a 34 es tüzérlaktanyában
reggel 9 órakor kezdi meg az eladást s
esetleg folytatja az Össi állomásnál,

II. bizottság a honvédegyalomsági lakta-
nyában reggel 8 órakor,

III. bizottság az Aradi uton levő hon-
védhuszárlaktanyában reggel 9 órakor kezdi
meg az anyagok eladását.

IV. bizottság f. hó 4-én nem működik,
ellenben f. hó 5-én azaz vasárnap reggel
9 órakor kezdi meg a várban levő készletek
eladását.

V. bizottság reggel 8 órakor a Csapat-
kórházban kezdi meg az eladásokat.

Mint hogy az anyagok úgy szőlván mi-
nimális áron adatnak el, érdeklőkben áll a
fenti anyagokra igényt tartóknak, hogy
minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Eladó szőlőoltványok

1 és 2 évesek

amerikai és hazai vesszők

Arjegyzéket küld és telepítéseket
vállal:

Molnár Mihály
Abaujszántó.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Munkásnők
magas díjazással, napi 2 órai elfoglaltságra kerestetnek Munkás Otthonba, Beöthy Ödön-utca 2.

Takarítónők
és mosónők 300 kor. havifizetésre kerestetnek a Parkszállóban.

Cserépkályha,
gázkályha és vaskályha használt állapotban eladó Rákóczi-ut 5.

Salétrom-só!
Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Aranykereszt győgtárában, — városháza mellett.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Altasch, Meggy stb. essenciák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Poloskairtó
Maksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irítására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Spanyolnátha
járványoknál betegszo-bákban *lenyó (borovicska) szobaillat* kitűnő dezinficiáló perme-tező-szer kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templomsekrestyéjében.

Tyukszemlirtó
három nap alatt elmu-laszt tyukszemet, bőr-kezelőnyedést és szemöl-csáket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B, sz.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) koresma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyvárad i. cégénél nyerhető

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a kitűnően bevált ruhafestéssel régi ruhadarabjait színes pénzért házilag tisztíthat. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi
szepítők, májoltók, bőrvörösség, kiütés, ml-trészerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra át-mosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyob-b mennyiségben házhoz szállítunk maxi-mális áron. Megrendel-hető Moskovits Adolf és Fialnál. Telefon 15-08.

CIPÉSZEKNEK!
1 kgr. la. buzacsíríz — — — K 19:60
1 kgr. la. aránycsíríz — — — K 39:20
1 kgr. la. folyékony csíríz — — — K 8:—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz. — — — K 8:—
1 drb brassói talpráspoly — — — K 3:80
1 drb brassói kireszelő — — — K 3:30
1 készl. bőrtalpvédő — — — K 2:50
1 drb. vaskapta — — — K 12:80
1 készl. acél talpvédő — — — K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv — — — K 6:80
ugyanaz zsákvételnel — — — K 6:25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz
100 drb 1/2" csaphoz — — — K 4:80
100 drb 3/4" " — — — K 6:80
100 drb 1" " — — — K 9:60

Postán utánvét mellett.
Portó és csomagolás felszámításá-val. Gyors és pontos kiszolgálás.
STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Mocsáry Sándor
törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-vezetékszerelő, bronz-műves, bádigos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, ke-rekpar-, grammofon-javító és nikkelező.

Iroda és raktár:
Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:
Szent János-u. 22. Telefon 532

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget ér-tésíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább ve-zetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezér-elvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát szolgálók fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára elő-készít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-írás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Színház-színház mű-vésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átala-kitásokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt el-készítetnek.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket köny-vecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Le-számítol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzá-logkölcönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szüksé-ges jelzálogkölcso-nöket előnyös felté-telek mellett bonyo-: : litja le a : :

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb áron kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszelők telefonia 55.